

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”
(для молодших спеціалістів)

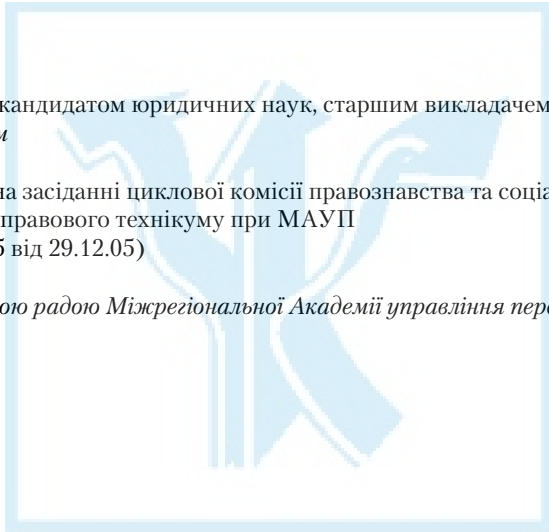
МАУП

Київ 2006

Підготовлено кандидатом юридичних наук, старшим викладачем
Д. М. Павловим

Затверджено на засіданні циклової комісії правознавства та соціальної роботи Економіко-правового технікуму при МАУП (протокол № 5 від 29.12.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Павлов Д. М. Навчальна програма дисципліни “Адміністративне право”. — К.: МАУП, 2006. — 27 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Адміністративне право”, питання для самоконтролю, теми контрольних робіт, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП),
2006

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

“Адміністративне право” — це самостійна юридична дисципліна, яка передбачена для вивчення типовим навчальним планом Міністерства освіти і науки. Курс адміністративного права є складовою юридичної освіти і правового виховання представників інших спеціальностей.

Мета вивчення дисципліни “Адміністративне право” — здобути знання стосовно правових інститутів державних та інших структур, а також широкого діапазону суспільних відносин, що складаються у сфері діяльності органів публічної адміністрації з урахуванням їх адміністративно-правового регулювання.

Досягнення зазначеної мети забезпечується розв’язанням таких основних **завдань**:

- опанування знань щодо адміністративної правосуб’єктності органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, правових актів управління;
- вивчення змісту та гарантій прав громадян у державному управлінні, способів захисту цих прав;
- аналіз ролі і функцій державної служби, з’ясування змісту її основних інститутів;
- вивчення механізму контролю у сфері державного управління;
- вивчення проблем застосування адміністративної відповідальності та окремих складів правопорушень.

Міжпредметні зв’язки. У процесі вивчення дисципліни “Адміністративне право” студенти здобувають знання з організації та функціонування системи державних органів виконавчої влади, що сприяє засвоєнню конституційного права України, розглядають специфіку прояву трудових відносин у сфері державної служби, опановують основні інститути адміністративно-деліктного права, що дає змогу комплексно вирішувати проблеми притягнення особи до відповідальності, зокрема передбаченої нормами кримінального права України, тощо.

Основні вимоги до знань та умінь студентів. Студенти повинні **знати**: ключові поняття та визначення; перелік основних нормативно-правових актів, які регламентують здійснення державного управління та місцевого самоврядування; загальні засади регулювання відносин у сфері публічної адміністрації в Україні. Студенти повинні **вміти**: користуватися нормативно-правовими актами; виступати

перед аудиторією; вести дискусію з правових питань; формулювати власні висновки та пропозиції з правових питань; висловлювати власне ставлення до проблеми, що розглядається; обґрунтовувати та відстоювати вибрану позицію.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
1	2
1 2 3	Змістовий модуль I. Види адміністративно-правових норм Предмет, метод і система адміністративного права. Адміністративно-правові норми, їх види Державне управління і виконавча влада Функції, форми і методи державного управління
4	Змістовий модуль II. Особливості актів державного управління, вимоги до них Особливості актів державного управління, їх види та вимоги до них
5 6	Змістовий модуль III. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців Адміністративна правосуб'єктність. Загальна характеристика суб'єктів адміністративного права Державна служба. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців
7	Змістовий модуль IV. Контроль і нагляд у державному управлінні Контроль і нагляд за дотриманням законності і дисципліни в державному управлінні
8	Змістовий модуль V. Контроль з боку органів законодавчої влади Контроль з боку органів законодавчої влади

1	2
9	<p>Змістовий модуль VI. Контроль за дотриманням законності і дисципліни в державному управлінні з боку спеціальних контрольних органів Контроль за дотриманням законності і дисципліни в державному управлінні з боку спеціальних контрольних органів</p>
10	<p>Змістовий модуль VII. Контроль з боку представницьких органів місцевого самоврядування Контроль з боку представницьких органів місцевого самоврядування</p>
11	<p>Змістовий модуль VIII. Судовий контроль: поняття і види. Громадський контроль Судовий контроль: поняття і види. Громадський контроль</p>
12	<p>Змістовий модуль IX. Законодавство України про адміністративні правопорушення Законодавство України про адміністративні правопорушення</p>
13	<p>Адміністративно-процесуальна діяльність. Проведення у справах про адміністративні правопорушення</p>
14	<p>Змістовий модуль X. Поняття та принципи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності Поняття та принципи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності</p>
15	<p>Змістовий модуль XI. Адміністративна деліктність Адміністративна деліктність</p>
16	<p>Змістовий модуль XII. Види адміністративних стягнень і загальні правила їх накладення Види адміністративних стягнень і загальні правила їх накладення</p>
17	<p>Змістовий модуль XIII. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на права та свободи громадян Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на права та свободи громадян</p>

1	2
18	Змістовий модуль XIV. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на власність Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на власність
19	Змістовий модуль XV. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері господарської діяльності Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері господарської діяльності
20	Змістовий модуль XVI. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку
21	Змістовий модуль XVII. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління
Разом годин: 108	

ЗМІСТ
дисципліни
“АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО”

Змістовий модуль I. Види адміністративно-правових норм

Тема 1. Предмет, метод і система адміністративного права.
Адміністративно-правові норми, їх види

Адміністративне право України як галузь права. Предмет і метод адміністративного права. Система адміністративного права. Поняття та особливості адміністративно-правових норм. Класифікація адміністративно-правових норм: за формою вираження; за становищем учасників правовідносин; за змістом; за порядком дії у просторі, часі та за колом осіб; залежно від порядку реалізації прав та обов'язків учасників адміністративно-правових відносин. Адміністративна нормотворчість та адміністративне розпорядництво. Джерела адміністра-

тивного права. Систематизація адміністративного права (кодифікація та інкорпорація). Поняття та основні риси адміністративно-правових відносин. Передумови вступу суб'єктів адміністративного права у конкретні адміністративно-правові відносини. Види адміністративно-правових відносин. **Основні поняття:** “адміністративне право”, “адміністративно-правова норма”.

Література: I – [1; 36];
II – [5, с. 19–46; 7, с. 60–94; 10, с. 27–47];
III – [1; 8]

Тема 2. Державне управління і виконавча влада

Управління як соціальне явище. Державне управління. Функції державного управління. Особливості правового статусу Президента України. Сутність виконавчої влади. Співвідношення виконавчої влади, державного управління та адміністративного права. **Основні поняття:** “виконавча влада”, “державне управління”, “місцеве самоврядування”.

Література: I – [1; 39; 40];
II – [5, с. 5–18; 7, с. 17–24; 9, с. 73–82; 10, с. 12–27];
III – [1; 10]

Тема 3. Функції, форми і методи державного управління

Поняття функцій державного управління. Види функцій державного управління. Правові та неправові форми державного управління. Переконавання, заохочення, примус в адміністративному праві. **Основні поняття:** “функція державного управління”, “форма державного управління”, “метод державного управління”.

Література: I – [1; 36; 39];
II – [5, с. 115–158; 7, с. 94–103; 9, с. 82–91; 10, с. 101–113];
III – [3; 10]

Змістовий модуль II. Особливості актів державного управління, вимоги до них

Тема 4. Особливості актів державного управління, їх види та вимоги до них

Нормативні акти управління як форма державного управління. Вимоги до актів управління. Адміністративна нормотворчість, її

суб'єкти. Процедури підготовки і прийняття правових актів управління.

Класифікація актів державного управління. Дія актів державного управління. Індивідуальні (ненормативні, адміністративні) акти управління. **Основні поняття:** “нормативний акт управління”, “індивідуальний акт управління”.

Література: I – [1; 36; 39];
II – [5, с. 126–131; 10, с. 137–179];
III – [7; 9]

Змістовий модуль III. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців

Тема 5. Адміністративна правосуб'єктність. Загальна характеристика суб'єктів адміністративного права

Загальна характеристика суб'єктів адміністративного права. Основи адміністративно-правового статусу громадян. Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади. Види органів виконавчої влади. Система органів виконавчої влади та принципи їх будови. Органи місцевого самоврядування. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян. **Основні поняття:** “суб'єкт адміністративного права”, “орган виконавчої влади”, “орган місцевого самоврядування”.

Література: I – [1; 36; 37; 39; 40];
II – [5, с. 47–115; 10, с. 47–130];
III – [4; 7; 9]

Тема 6. Державна служба. Особливості адміністративно-правового статусу державних службовців

Поняття державної служби. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права. Права й обов'язки державних службовців. Посада і посадова особа. Співвідношення понять “посадова особа” і “службова особа”. Класифікація державних службовців. Проходження служби в державних органах. Відповідальність і соціальний захист державних службовців. **Основні поняття:** “державна служба”, “служба в органах місцевого самоврядування”, “посадова особа”, “службова особа”.

Література: I – [1; 10; 36; 37; 39; 40];
II – [5, с. 47–115; 10, с. 47–130];
III – [4; 7; 9]

Змістовий модуль IV. Контроль і нагляд у державному управлінні

Тема 7. Контроль і нагляд за дотриманням законності і дисципліни в державному управлінні

Контроль як функція держави. Поняття режиму законності і дисципліни в державному управлінні. Способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні: загальна характеристика. Звернення громадян як спосіб забезпечення законності в державному управлінні.

Зміст понять “контроль”, “нагляд”, “аудит”, “моніторинг”, їх співвідношення. Види контролю в державному управлінні.

Адміністративно-правові режими.

Основні поняття: “контроль”, “нагляд”, “аудит”, “моніторинг”.

Література: I – [1; 13];

II – [5, с. 224–244; 7, с. 427–46; 9, с. 123–152];

III – [4; 7; 9]

Змістовий модуль V. Контроль з боку органів законодавчої влади

Тема 8. Контроль з боку органів законодавчої влади

Особливості парламентського контролю, його місце у системі державного контролю. Безпосередній (прямий) і непрямий парламентський контроль. Контрольні функції комітетів парламенту. Тимчасові спеціальні комісії та тимчасові слідчі комісії. Правовий статус і повноваження спеціалізованих контрольних органів парламенту (Рахункова палата, Уповноважений з прав людини).

Література: I – [1; 13];

II – [5, с. 224–244; 7, с. 427–467; 9, с. 123–152];

III – [4; 7; 9]

Змістовий модуль VI. Контроль за дотриманням законності і дисципліни в державному управлінні з боку спеціальних контрольних органів

Тема 9. Контроль за дотриманням законності і дисципліни в державному управлінні з боку спеціальних контрольних органів

Особливості правового статусу спеціальних контрольних органів. Антимонопольний комітет України. Державна податкова адміністра-

ція. Контрольно-ревізійна служба України. Державна митна служба. Контроль з боку державних інспекцій.

Література: I – [1; 13; 36];
II – [5, с. 224–244; 7, с. 427–467; 9, с. 123–152];
III – [1; 7; 9]

Змістовий модуль VII. Контроль з боку представницьких органів місцевого самоврядування

Тема 10. Контроль з боку представницьких органів місцевого самоврядування

Контрольні повноваження сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів та обласних і районних рад, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

Взаємодія органів місцевого самоврядування з місцевими державними адміністраціями у ході здійснення контролю за реалізацією делегованих повноважень.

Література: I – [1; 2; 13; 36; 37];
II – [5, с. 224–244; 7, с. 427–467; 9, с. 123–152];
III – [4]

Змістовий модуль VIII. Судовий контроль: поняття і види. Громадський контроль

Тема 11. Судовий контроль: поняття і види. Громадський контроль

Специфіка судового контролю. Види судового контролю. Об'єкти судового контролю. Контроль з боку Конституційного суду, судів загальної компетенції та господарських судів. Адміністративні суди. Законодавство про адміністративне судочинство. Завдання адміністративного судочинства. Компетенція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ.

Громадський контроль. Контрольні повноваження представників громадських формувань.

Література: I – [1, 2, 6, 7, 36, 37];
II – [5, с. 224–244; 7, с. 427–467; 9, с. 123–152];
III – [4]

Змістовий модуль ІХ. Законодавство України про адміністративні правопорушення

Тема 12. Законодавство України про адміністративні правопорушення

Законодавчі засади адміністративної відповідальності. Завдання законодавства про адміністративні правопорушення. Характеристика законодавства про адміністративні правопорушення.

Література: I – [1; 2; 20; 21];
II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378];
III – [1; 9]

Тема 13. Адміністративно-процесуальна діяльність. Проведення у справах про адміністративні правопорушення

Адміністративний процес, його зміст і загальні риси. Структура адміністративного процесу. Адміністративна юрисдикція: загальні риси, принципи. Завдання і порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення. Засоби забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Література: I – [1; 2; 20; 21];
II – [5, с. 183–215; 7, с. 616–632];
III – [1; 9]

Змістовий модуль Х. Поняття та принципи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності

Тема 14. Поняття та принципи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності

Поняття та основні ознаки адміністративної відповідальності. Законодавчі засади адміністративної відповідальності. Адміністративне правопорушення, його склад. Адміністративна відповідальність

юридичних осіб. Співвідношення адміністративної і дисциплінарної відповідальності.

Література: I – [1; 2; 20; 21];
II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378];
III – [1; 9]

Змістовий модуль XI. Адміністративна деліктність

Тема 15. Адміністративна деліктність

Загальні положення про адміністративну деліктність. Адміністративне правопорушення, його юридичний склад. Ознаки адміністративного правопорушення: суспільна шкідливість, протиправність, вина та адміністративна караність.

Література: I – [1; 2; 20; 21];
II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378];
III – [1; 9]

Змістовий модуль XII. Види адміністративних стягнень і загальні правила їх накладення

Тема 16. Види адміністративних стягнень і загальні правила їх накладення

Адміністративні стягнення. Класифікація адміністративних стягнень.

Види адміністративних стягнень за Кодексом про адміністративні правопорушення. Адміністративні стягнення, передбачені іншими адміністративно-правовими нормами. Основні та додаткові стягнення. Попередження. Штраф. Оплатне вилучення та конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення. Позбавлення спеціального права. Виправні роботи. Адміністративний арешт. Видворення за межі України.

Заходи виховного впливу, що застосовуються до неповнолітніх.

Загальні правила накладення стягнення за адміністративне правопорушення. Обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність за адміністративні правопорушення. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень. Строки накладення адміністративних стягнень.

Література: I – [1; 2; 20; 21];
II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378];
III – [1; 9]

Змістовий модуль XIII. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на права та свободи громадян

Тема 17. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на права та свободи громадян

Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на права та свободи громадян. Адміністративні правопорушення в галузі житлових прав громадян, житлово-комунального господарства та благоустрою. Судова практика з розгляду справ про правопорушення, що посягають на права та свободи громадян.

Література: I – [1; 2; 21];
II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606];
III – [1; 9]

Змістовий модуль XIV. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на власність

Тема 18. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на власність

Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на власність. Порушення права державної власності на надра, води, ліси, тваринний світ. Дрібне розкрадання. Судова практика з розгляду справ про правопорушення, що посягають на власність.

Література: I – [1; 2; 20; 21];
II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378]

Змістовий модуль XV. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері господарської діяльності

Тема 19. Адміністративна відповідальність за правопорушення у сфері господарської діяльності

Загальна характеристика адміністративних правопорушень у сфері господарської діяльності. Адміністративні правопорушення у галузі торгівлі і громадського харчування, сфері послуг, галузі фінансів і

підприємницької діяльності. Адміністративна відповідальність за податкові правопорушення. Співвідношення адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності. Судова практика з розгляду справ про правопорушення у сфері господарської діяльності.

Література: I – [1; 2; 20; 21];

II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378];

III – [1; 9]

Змістовий модуль XVI. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку

Тема 20. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на громадський порядок і громадську безпеку

Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і безпеку. Дрібне хуліганство. Порушення правил пожежної безпеки. Розпивання спиртних напоїв у громадських місцях і поява у громадських місцях у нетверезому стані. Невиконання батьками або особами, які їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей. Судова практика з розгляду справ про правопорушення, що посягають на громадський порядок та безпеку.

Література: I – [1; 2; 20; 21];

II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378]

Змістовий модуль XVII. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління

Тема 21. Адміністративна відповідальність за правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління

Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління. Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника міліції, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця. Невиконання законних вимог посадо-

вих осіб інших державних органів. Порушення правил організації та проведення зборів, мітингів, демонстрацій. Адміністративні правопорушення проти правосуддя. Самоуправство. Порушення законодавства про вибори. Інші склади адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління. Судова практика з розгляду справ про правопорушення, що посягають на встановлений порядок управління.

Література: I – [1; 2; 20; 21];

II – [5, с. 158–183; 7, с. 569–606; 9, с. 357–378];

III – [1; 9]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Державне управління. Сутність виконавчої влади.
2. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на права та свободи громадян.
3. Адміністративне право України як галузь права.
4. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на власність.
5. Метод адміністративного права.
6. Система адміністративного права.
7. Загальна характеристика адміністративних правопорушень у сфері господарської діяльності.
8. Поняття та види адміністративно-правових норм.
9. Джерела адміністративного права.
10. Систематизація адміністративного права.
11. Поняття та основні риси адміністративно-правових відносин.
12. Види адміністративно-правових відносин.
13. Адміністративно-правовий статус громадян України.
14. Правовий статус і компетенція місцевих органів виконавчої влади.
15. Адміністративно-правовий статус іноземних громадян і осіб без громадянства.
16. Поняття, ознаки та правове становище органів виконавчої влади.
17. Система органів виконавчої влади та принципи її побудови.
18. Президент України, його повноваження у сфері виконавчої влади.
19. Правове становище Кабінету Міністрів України.
20. Центральні органи виконавчої влади.

21. Органи місцевого самоврядування.
22. Поняття, види та принципи державної служби.
23. Посада і посадова особа.
24. Державні службовці, їх види.
25. Обов'язки та права державних службовців.
26. Проходження державної служби.
27. Адміністративна реформа в Україні.
28. Поняття, види та правові засади діяльності підприємств і установ.
29. Адміністративно-правовий статус об'єднань громадян.
30. Поняття і види функцій державного управління.
31. Поняття форм державного управління. Види форм державного управління.
32. Правові акти державного управління.
33. Класифікація актів державного управління.
34. Дія актів державного управління.
35. Адміністративний договір.
36. Поняття адміністративно-правових методів. Види адміністративно-правових методів.
37. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на громадський порядок і безпеку.
38. Адміністративний примус, його види.
39. Поняття та основні риси адміністративної відповідальності.
40. Адміністративне правопорушення, його склад.
41. Загальні правила і строки притягнення до адміністративної відповідальності.
42. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.
43. Дисциплінарна відповідальність державних службовців.
44. Адміністративний процес, його основні риси.
45. Структура адміністративного процесу.
46. Адміністративна юрисдикція. Адміністративна юстиція.
47. Загальна характеристика адміністративних правопорушень, що посягають на встановлений порядок управління.
48. Завдання і порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення.
49. Засоби забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
50. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення.

51. Органи та посадові особи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.
52. Законність і дисципліна у державному управлінні.
53. Загальна характеристика способів забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні.
54. Контроль за законністю і дисципліною з боку органів законодавчої влади.
55. Контроль з боку спеціалізованих контролюючих органів.
56. Звернення громадян як засіб забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні.
57. Поняття і види адміністративно-правових режимів. Поняття надзвичайних режимів.
58. Види адміністративних стягнень.
59. Контрольні функції комітетів парламенту. Тимчасові спеціальні комісії та тимчасові слідчі комісії.
60. Взаємодія органів місцевого самоврядування з місцевими державними адміністраціями у ході здійснення контролю за реалізацією делегованих повноважень.
61. Співвідношення адміністративної та кримінальної відповідальності.
62. Адміністративне правопорушення, його юридичний склад.
63. Заходи виховного впливу, що застосовуються до неповнолітніх.
64. Адміністративна деліктність.
65. Обставини, що пом'якшують або обтяжують відповідальність за адміністративні правопорушення.
66. Спеціалізовані контрольні органи парламенту — Рахункова палата, Уповноважений з прав людини.
67. Контрольні повноваження сільських, селищних, міських рад та їх виконавчих органів.
68. Завдання адміністративного судочинства. Компетенція адміністративних судів щодо вирішення адміністративних справ.
69. Контроль з боку Конституційного суду, судів загальної компетенції та господарських судів.
70. Адміністративні суди.
71. Зміст понять “контроль”, “нагляд”, “аудит”, “моніторинг”, їх співвідношення. Види контролю у державному управлінні.
72. Громадський контроль. Контрольні повноваження представників громадських формувань.
73. Служба в органах місцевого самоврядування.

74. Індивідуальні (ненормативні, адміністративні) акти управління.
75. Адміністративна нормотворчість та адміністративне розпорядництво.
76. Процедури підготовки і прийняття правових актів управління.
77. Відповідальність і соціальний захист державних службовців.
78. Адміністративне затримання як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
79. Особистий огляд і огляд речей, вилучення речей і документів як заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
80. Особи, які беруть участь у провадженні у справі про адміністративне правопорушення.
81. Ознаки адміністративного правопорушення.
82. Накладення адміністративних стягнень при вчиненні кількох адміністративних правопорушень.
83. Завдання адміністративного судочинства.
84. Класифікація адміністративно-правових норм.
85. Форми реалізації адміністративно-правових норм.
86. Класифікація органів виконавчої влади.
87. Елементи системи місцевого самоврядування.
88. Класифікація адміністративних проваджень.
89. Принципи адміністративного судочинства.
90. Учасники адміністративного процесу.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольна робота 1. Адміністративне право як галузь права

1. Адміністративне право як галузь права, його місце у правовій системі.
2. Предмет і метод адміністративного права.
3. Адміністративне законодавство: стан і напрями вдосконалення.

У першому та другому питаннях дати загальну характеристику адміністративного права як базової галузі права й показати його місце у національній правовій системі, визначити особливості предмету та методу адміністративного права. У третьому питанні здійснити загальний аналіз основних джерел адміністративного права, визначити тенденції розвитку адміністративного законодавства з урахуванням внесених до Конституції України змін.

Контрольна робота 2. Органи виконавчої влади як суб'єкти адміністративного права

1. Правове становище органів виконавчої влади.
2. Класифікація органів виконавчої влади.
3. Система органів виконавчої влади.

У першому питанні звернутися до нормативно-правової бази, що регламентує правовий статус органів виконавчої влади та їх місце у системі державної влади, з урахуванням внесених до Конституції України змін. У другому питанні розглянути види органів виконавчої влади за різними підставами класифікації (за порядком утворення, за обсягом компетенції, залежно від порядку вирішення підвідомчих питань тощо). У третьому питанні висвітлити поняття системи органів виконавчої влади, розглянути її структуру та порядок функціонування.

Контрольна робота 3. Адміністративно-правовий статус державних службовців

1. Державні службовці як суб'єкти адміністративного права. Права й обов'язки державних службовців.
2. Посада і посадова особа. Співвідношення понять “посадова особа” і “службова особа”.
3. Проходження служби в державних органах.

У першому питанні висвітлити сучасне розуміння державної служби, її завдання та функції, спираючись на нормативно-правову базу. Розкрити особливості адміністративно-правового статусу, права й обов'язки державних службовців відповідно до Закону України “Про державну службу” та інших нормативних актів. У другому питанні розглянути категорії “посада” та “посадова особа”, порівняти законодавчий і доктринальний підходи до їх визначення, співвідношення з терміном “службова особа”. Третє питання має відображати порядок та особливості проходження служби в державних органах.

Контрольна робота 4. Законність і дисципліна в державному управлінні

1. Поняття режиму законності і дисципліни в державному управлінні.
2. Загальна характеристика способів забезпечення законності.
3. Контроль у сфері державного управління.

У першому питанні дати визначення режиму законності, звернути увагу на його особливості у сфері державного управління, співвідношення з дисципліною. Друге питання передбачає висвітлення основних способів забезпечення законності (звернення громадян, контроль, нагляд) та їх законодавчої регламентації. У третьому питанні проаналізувати особливості такого способу забезпечення законності, як контроль, звернути увагу на його співвідношення з наглядом, моніторингом, аудитом.

Контрольна робота 5. Адміністративне судочинство

1. Правові засади адміністративного судочинства в Україні.
2. Організація адміністративного судочинства.
3. Порядок здійснення адміністративного судочинства.

У першому питанні дати загальну характеристику Кодексу адміністративного судочинства, висвітлити завдання судочинства, окреслити понятійну базу та принципи адміністративного судочинства. Друге питання передбачає висвітлення особливостей адміністративної юрисдикції, аналіз питання підсудності адміністративних справ, статусу учасників процесу та строків розгляду. Третє питання має охоплювати особливості провадження в різних інстанціях.

Контрольна робота 6. Поняття та принципи адміністративної відповідальності. Підстави адміністративної відповідальності

1. Юридична природа адміністративної відповідальності, її поняття та основні ознаки.
2. Особливості адміністративної відповідальності спеціальних суб'єктів.
3. Адміністративна відповідальність юридичних осіб.

У першому питанні розкрити основні риси адміністративної відповідальності, звернути увагу на її співвідношення з іншими видами юридичної відповідальності (кримінальною, цивільною, фінансовою тощо). Друге питання передбачає розкриття особливостей адміністративної відповідальності окремих категорій спеціальних суб'єктів (осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів, водіїв тощо). Третє питання має дискусійний характер і потребує огляду домінуючих наукових підходів до питання адміністративної відповідальності юридичних осіб.

Контрольна робота 7. Адміністративно-правові методи та форми

1. Методи державного управління.
2. Адміністративний примус.
3. Форми державного управління.

У першому питанні дати загальну характеристику методів державного управління та особливостей їх застосування. Друге питання передбачає розкриття специфіки адміністративного примусу, який включає заходи адміністративного попередження, припинення та безпосередньо стягнення, аналіз його відмінностей від інших видів правового примусу. Під час опрацювання третього питання слід звернути увагу на поняття та види форм державного управління, при цьому сконцентруватися на правових формах.

Контрольна робота 8. Провадження у справах про адміністративні правопорушення

1. Завдання і порядок провадження у справах про адміністративні правопорушення.
2. Засоби забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.
3. Стадії провадження у справах про адміністративні правопорушення. Органи (посадові особи), уповноваженні розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Перше питання передбачає розкриття завдань і загального порядку розгляду справ про адміністративні правопорушення. Друге питання потребує аналізу процедур, спрямованих на забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення (адміністративне затримання, особистий огляд і огляд речей, вилучення речей і документів, відсторонення від керування транспортним засобом). У третьому питанні доцільно показати особливості здійснення провадження на різних стадіях, навести перелік органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення відповідно до Кодексу про адміністративні правопорушення та інших нормативно-правових актів.

Контрольна робота 9. Особливості актів державного управління

1. Поняття актів управління та вимоги до них.
2. Суб'єкти адміністративної нормотворчості. Процедури підготовки і прийняття правових актів управління.
3. Класифікація актів державного управління.

У першому питанні необхідно звернутися до визначення поняття “акт управління” та вимог до його форми і змісту. У другому питанні слід звернути увагу на компетенцію органів державної влади та місцевого самоврядування і їх посадових осіб у сфері адміністративної нормотворчості, розглянути процедури підготовки і прийняття правових актів управління. Третє питання передбачає розгляд видів актів державного управління: нормативних та індивідуальних (ненормативних, адміністративних) актів управління.

Контрольна робота 10. Фізичні особи та їх об'єднання як суб'єкти адміністративного права

1. Громадяни як суб'єкти адміністративного права.
2. Основи адміністративно-правового статусу іноземних громадян та осіб без громадянства.
3. Об'єднання громадян як суб'єкт адміністративного права.

У першому та другому питаннях доцільно провести аналіз адміністративної правоздатності та дієздатності фізичних осіб, розглянути їх основні адміністративні права й обов'язки передусім у сфері публічної адміністрації, торкнутися питання специфіки правового статусу біженців. Третє питання передбачає дослідження адміністративно-правового статусу громадських організацій і політичних партій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

І. Нормативно-правові акти

1. *Конституція* України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. *Бюджетний кодекс* України від 21.06.01 № 2542 // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 37. — Ст. 189.
3. *Господарський кодекс* України.

4. *Кодекс адміністративного судочинства України*. — Х.: Консум, 2005. — 160 с.
5. *Європейська Хартія про місцеве самоврядування. Місьцеве та регіональне самоврядування в Україні*. — К., 1994.
6. *Закон України “Про Конституційний Суд України”* від 16 жовтня 1996 р.
7. *Закон України “Про судоустрій”* від 2 лютого 2002 р.
8. *Закон України “Про прокуратуру”* від 5 листопада 1991 р.
9. *Закон України “Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі”* // ВВР України. — 1994. — № 52.
10. *Закон України “Про державну службу”* // *Голос України*. — 1994. — 6 січ.
11. *Закон України “Про збройні сили України”* // Зб. нормат. актів України з питань правопорядку. — К., 1993.
12. *Закон України “Про зв’язок”* від 16 травня 1995 р. // ВВР України. — 1995. — № 20.
13. *Закон України “Про звернення громадян”* від 2 жовтня 1996 р. // ВВР України. — 1996. — № 43. — Ст. 212.
14. *Закон України “Про міліцію”* // ВВР України. — 1991. — № 36.
15. *Закон України “Про надзвичайний стан”* // ВВР України. — 1992. — № 37.
16. *Закон України “Про об’єднання громадян”* від 16 червня 1992 р. // ВВР України — 1992. — № 34.
17. *Закон України “Про освіту”* // ВВР України. — 1996. — № 20.
18. *Закон України “Про Рахункову палату Верховної Ради України”* // *Голос України*. — 1996. — 29 жовт. (№ 204).
19. *Закон України “Про транспорт”* від 10 листопада 1994 р. // ВВР України. — 1994. — № 51.
20. *Кодекс про адміністративні правопорушення України* // ВВР України. — 1984. — № 51. — Ст. 1122.
21. *Митний кодекс України*. — К., 2001.
22. *Основи законодавства України про охорону здоров’я* // ВВР України. — 1993. — № 4.
23. *Положення про державну автомобільну інспекцію МВС: Затв. постановою КМУ від 14 квітня 1997 р. № 341.*
24. *Положення про дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав в Україні: Указ Президента* // *Голос України*. — 1993. — 26 черв.

25. *Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування”* від 7 червня 2001 р. // *Офіц. вісн. України.* — 2001. — № 26. — Ст. 1151.
26. *Положення про Міністерство закордонних справ України* // ЗПУ України. — 1993. — № 7.
27. *Положення про Міністерство фінансів: Постанова Кабінету Міністрів України* від 27.02.93 № 147.
28. *Положення про Міністерство юстиції України* // *Офіц. вісн. України.* — 1998. — № 2.
29. *Постанова КМУ* від 30 квітня 1998 р. “Про систему органів юстиції” // *Офіц. вісн. України.* — 1998. — № 18.
30. *Закон України “Про банки і банківську діяльність”.*
31. *Про вдосконалення діяльності державних органів, роботи державних службовців та підвищення ефективності використання бюджетних коштів: Указ Президента України* від 11.02.2000 № 207 // *Офіц. вісн. України.* — 2000. — № 7.
32. *Закон України “Про власність”* // ВВР України. — 1991. — № 20.
33. *Закон України “Про господарські товариства”* // ВВР України. — 1991. — № 49.
34. *Закон України “Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні”* // ВВР України. — 1994. — № 11.
35. *Про загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади: Указ Президента України* від 12 березня 1996 р. // *Уряд. кур’єр.* — 1996. — 28 берез.
36. *Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні: Указ Президента* від 22.07.98 № 810 // *Офіц. вісн. України.* — 1999. — № 21. — Ст. 32.
37. *Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”* від 21.05.97 // ВВР України. — 1997. — № 24. — Ст. 170.
38. *Закон України “Про Національний банк України”* від 20.05.99 // ВВР України. — 1999. — № 29. — Ст. 238.
39. *Про систему* центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України від 15.12.99 № 1572 // *Офіц. вісн. України.* — 1999. — № 50. — Ст. 8.
40. *Про склад* Кабінету Міністрів України: Указ Президента від 15 грудня 1999 р. № 1574.

II. Основна навчальна та наукова література

1. *Авер'янов В. Б., Андрійко О. Ф.* Виконавча влада і державний контроль. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, 1999. — 48 с.
2. *Административное право: Учеб. пособие для вузов / Под ред. А. Г. Туманова.* — М., 1997. — 448 с.
3. *Адміністративна реформа — історія, очікування та перспективи / Упоряд. В. П. Тимошук.* — К.: Факт, 2002. — 100 с.
4. *Адміністративне право України: Загальна та особлива частини: Підруч. для ВНЗ / В. К. Колпаков.* — К., 2000. — 730 с.
5. *Адміністративне право України: Підруч. для юрид. вузів і ф-тів / За ред. Ю. П. Битяка.* — Х.: Право, 2000. — 520 с.
6. *Атаманчук Г. В.* Теория государственного управления: Курс лекций. — М.: Юрид. лит., 1997. — 400 с.
7. *Виконавча влада і адміністративне право / За ред. В. Б. Авер'янова.* — К.: ІнЮре, 2002. — 668 с.
8. *Державне регулювання економіки / За ред. І. Р. Михасюка.* — Львів: Укр. технології, 1999. — 640 с.
9. *Державне управління: Навч. посіб. / За ред. А. Ф. Мельник.* — К.: Знання-Прес, 2003. — 343 с.
10. *Державне управління: проблеми адміністративно-правової теорії та практики / За заг. ред. В. Б. Авер'янова.* — К.: Факт, 2003. — 384 с.
11. *Коваленко А. А.* Розвиток виконавчої влади в Україні на сучасному етапі: Теорія і практика: Монографія. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2002. — 512 с.
12. *Коваль Л. В.* Адміністративне право. — К.: Вентурі, 1998. — 208 с.
13. *Кодекс України про адміністративні правопорушення з постатейними матеріалами / За ред. Е. Ф. Демського.* — К., 2001. — 1088 с.
14. *Райт Г.* Державне управління / Пер. з англ. В. Івашка, О. Коваленко, С. Соколик. — К.: Основи, 1994. — 191 с.
15. *Реформування державного управління в Україні: проблеми і перспективи.* — К.: Оріяни, 1998. — 364 с.
16. *Цветков В. В.* Державне управління: основні фактори ефективності (політико-правовий аспект). — Х.: Право, 1996. — 164 с.
17. *Цветков В. В., Горбатенко В. П.* Демократія — Управління — Бюрократія: в контексті модернізації українського суспільства: Мо-

нографія. — К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. — 248 с.

18. *Чиркин В. Е.* Государственное управление: Элементарный курс. — М.: Юристъ, 2002. — 320 с.

III. Додаткова навчальна та наукова література

1. *Авер'янов В. Б.* Адміністративне право України: доктринальні аспекти реформування // Право України. — 1998. — № 8. — С. 8–13.
2. *Административное право зарубежных стран: Учеб. пособие /* Под ред. А. Н. Козырина. — М.: Спарк, 1996. — 229 с.
3. *Бахрах Д. Н.* Административное право России. — М.: Норма, 2000. — 640 с.
4. *Гаврилишин Б.* Дороговкази в майбутнє: До ефективніших суспільств: Доповідь Римському клубові. — К.: Основи, 1993. — 238 с.
5. *Гладун З. С.* Проблеми адміністративної реформи в Україні. Наукова доповідь, виголошена на засіданні Вченої ради Тернопільської академії народного господарства. — Тернопіль: Економічна думка, 2001. — 30 с.
6. *Гнидюк Н.* Засади функціонування системи державного управління (уроки з досвіду країн Центральної та Східної Європи, що готуються до вступу в ЄС). — Тернопіль: ЛІЛЕЯ, 2001. — 40 с.
7. *Голосніченко І. П.* Значення адміністративного права в умовах демократичних перетворень суспільства // Право України. — 1998. — № 11. — С. 21–22.
8. *Камто В. М., Нижник Н. Р., Шльоер Б. П.* Становлення нового адміністративного права України. — К.: Юрид. книга, 2000. — 60 с.
9. *Пасенюк О.* Реформування адміністративного права — важливий напрям правової політики // Право України. — 1998. — № 7. — С. 3–6.
10. *Рыжов В. С.* К судьбе государственного управления // Государство и право. — 1999. — № 2. — С. 14–22.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Адміністративне право”	4
Зміст дисципліни “Адміністративне право”	6
Питання для самоконтролю	15
Теми контрольних робіт	18
Список літератури	22

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *О. І. Маєвська*
Комп'ютерне верстання *М. М. Соколовська*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2706

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП